

PAPER DETAILS

TITLE: KİTLE KÜLTÜRÜ KARŞISINDA SEÇKİN KÜLTÜR VE TÜRKİYE'DEKİ DURUMU

AUTHORS: Atilla DOĞAN

PAGES: 105-116

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1503927>

KİTLE KÜLTÜRÜ KARŞISINDA SEÇKİN KÜLTÜR VE TÜRKİYE'DEKİ DURUMU

Ar. Gr. A. Atilla DOĞAN

Kitle kültürü fikri iki gözleme dayanır. Birincisi, toplumlar içerisinde kültürün üretim biçimidir. Edgar Morin'e göre kitle kültürü tarih içerisinde ikinci bir endüstrileşmedir. Bu, düşüncenin endüstrileşmesidir. Önce kültür üretiminin ve yayınının orjinal yanlarının ne olduğunu bulmak gerekir. Tarihimizde ilk kez kültür, herkese birden hitap etmektedir. Bu yeni üretim koşulları, yeni kültürün esasını oluştururlar. Basın, radyo, TV ve sinemanın yeni sanayi teknikleri, kültürün yayılmasında büyük önem arzederler. Amaç, mümkün olduğu kadar çok sayıda insan için mümkün olduğu kadar çok üretimdir.

Kitle Kültürü Nedir?

Ortak bir tanımı yoktur. «Kitle kültürü, seçkin kültürün altında, halk kültürünün (folklor) üstünde, en genel yaşama alışkanlıklarının görsel ve sözel olarak yeniden üretilmesini sağlayan kültürü kapsıyor» şeklinde tanımlayanlar olduğu gibi, «Yüksek kültürün temelsiz biçimidir, özelliği ise (tepeden) empoze ediliyor olmasıdır. Kullanıcıları pasif tüketicilerdir. Ve kullanıcıların katılımı satın almak ya da satın almamak seçimiyle sınırlı kalmaktır» diyenlerde vardır.

Kitle kültürü kavramı özellikle «Arabesk» müziği dolayısıyla son yıllarda Türkiye’de sıkça dile getirilmeye başlamıştır. Kitle kültürünün tarihsel gelişimine baktığımızda bu kültür yapısının oluşumunun Sanayi Devrimi ile yakın ilişkisi olduğu görülür. Bu kavram ile daha çok «sanayi teknikleriyle üretilen ve çok geniş kitlelere yayılan, karşı konulması güç davranış mitos ya da temsili olguların tümü» anlatılmak istenir. Görüldüğü gibi kavramın temelinde 19. yüzyılda başlayan büyük insanlık serüveninin ortaya çıkarıldığı üretim teknikleri yatmaktadır. Başka türlü söylemek gerekirse, bu yeni kavram sanayideki kitlesel üretim olgusunun kültür alanına uygulanmasından doğmuştur.

Özellikle sınıflı toplumlarda, toplumsal katmanlar arasında daha üst katmanların yaşamına duyulan bir özenme vardır. Bu nedenle, yığınları aşırı tüketime koşullandırmak kolaylaşmaktadır. Yığınları tüketerek toplum içindeki yerlerinin değiştiğine, bulundukları katmandan daha üstteki bir katmana yükseldiklerine inandırmak mümkün olmaktadır.

Bu çerçeve içinde bakıldığında önümüzdeki yıllarda kültür evrenimizi ilgilendiren iki büyük sorunun gündemde olduğu görülmektedir.

1. İlk sorun çağımızın ayak değiştiren kültür algılamasında klasik sanat yapıtlarının kültürel birer miras olarak «aktarılma» biçimiyle ilgilidir. Çağımız kültürü «yazı» dan «görsel»e kaymaktadır. Bu gelişmede televizyon en önemli yere sahiptir. Bu yeni çevre içinde şimdiye kadar kültürel mirasımızı oluşturan «yazılı metinler» ne biçim alacaktır. Yeni kuşaklar birçok klasik yapıtın aslını okumadan televizyona uyarlanmış biçimiyle karşı karşıya gelmektedirler. Monte Kristo bir çizgi film halinde karşılarına çıkmakta, Sefiller, Savaş ve barış yapımcısına göre değişik yanları vurgulanan dramatik bir yapı içinde sunulmaktadır. Toplumbilimci Hannah Arendt «Kitle kültürü klasik yapıtları anlamağa değil onlardan bir tüketim üretmeğe hizmet eder» derken bu konudaki yaygın bir karamsarlığı dile getiriyor. Bunun yanında televizyonun kendi biçimleri de (dizi film vs.) çağdaş kültürel üretimin yaygın prototipi haline gelmektedir.

2. Diğer bir nokta ise teknik ve kültür ilişkisinin alacağı boyutta düğümlenmektedir. Şurasını unutmayalım ki, kültür ve teknik artık birbirinden ayrılmaz hale gelmiştir. 1977 yılından bu yana

gelişen teknoloji, uyduların arada hiçbir düzenleme olmaksızın televizyon alıcılarına yayın yapabilme olanağını yarattı. Bu yayın türünün uluslararası hukuku ilgilendiren sorunları çözüldüğü anda, kitle kültürünün televizyonla bütünleşen çok değişik bir boyutu ile karşı karşıya kalacağız. O zaman artık kitle kültürü kavramına 17. yüzyılın köhnemiş kültür tasarımlarıyla karşı çıkmaya çalışmak iyice anlamsızlaşacaktır. Bu yüzden «kitle kültürü»nün toplumsal anlamını yakalamaya çalışmak önemlidir.

Kitle Kültürüne Yöneltilen Eleştiriler

1. Kitle kültürü standarttır:

Kitlesel üretim ve dağıtım belli bir standartlaşmayı gerektirir. Kültür de kitlesel boyutta üretilip dağıtıldığından burada da temel ilke standartlaşma olmaktadır. Oysa böyle bir sanayinin kuralları kültürün özü ile çelişkilidir. Dolayısıyla bu sanayinin kuralları, yaratıcıları atıl kılmakta, özgünlüğün giderek kaybolmasına yol açmaktadır. Oysa sanat yapıtında asıl olan birliktir. Sanat yapıtı, yetkinlikleri ne olursa olsun bir uzmanlar işbirliğinin ürünü değildir.

2. Kültürün Bir Ticaret Konusu Haline Gelmesi:

Marksist ve Aristokratik eleştirinin birbirine en çok yaklaştığı varsayımlardan birisi gerçek kültürün bir ticaret matalı olacağıdır. Her iki eleştiri de gerçek kültürün paralı olmayacağını savunuyor. Oysa yeni kültür, her şeyden önce bir pazar sorunudur. Bu nedenle televizyon filmlerinde olsun, sinema filmlerinde olsun amaç güzel ve doğru olan değil toplumda genel beğeni kazanabilen dolayısıyla para getirebilendir. Yani kitle kültürü tamamen ticari amaçla yaratılan yayınlara dayanmaktadır.

3. Kitle Kültürü Niteliksizdir:

Bu yöndeki eleştiri, kitle kültürünün üretim şekliyle değil, fakat içeriğiyle ilgilidir. Bu eleştiriye göre belirli yayın teknikleri, ister istemez yetersiz bir kültür oluşturacaktır. Bu kültürde kitle beğenisi kavramı, üstün bir yere sahiptir. Tutulmuş belli konular durmadan yinelenerek gözboyayan sıradan yapıtlar pazarı dolduracaktır. Çünkü bu kültürün kalite görüşü, «ürünü hiç alınmayan bir özveridir».

Niteliksizlik ve seviyesizlik kitle kültürünün girdiği her alanda olduğu gibi müzikde de geçerlidir. Halk arasında tutulan şarkıların nakaratları bu tespite örnek bir çok sözlerle doludur.

4. Kitle Kültürü Uyuşturucudur:

Kitle kültürünün uyuşturuculuğu iki anlamdadır: Önce insanın boş zamanlarını tamamen doldurarak, onun sosyal ve politik yaşama katılmasını engeller. Sonra bu yeni kültür gerçekten kaçan içeriğiyle, toplum üzerinde sosyal bir uyuşturucu etkisi yaratır. Diğer; kitle kültürünün yaratıcılarının geliştirdiği, gerçek dışı ütöpik kişilerden, prenseslerden veya gangsterlerden oluşan yapay bir dünya yaratmakta, geniş halk kitleleri üzerinde bir uyuşturucu etkisi uyandırmaktadır.

Kitle kültürünün genel bir tanımlamasından sonra yapısal özelliklerini şöyle sıralayabiliriz.

1. Biçim olarak orta karmaşıklıktadır.
2. Aktarımı ya da iletimi, ortam ve teknoloji olarak dolaylıdır.
3. Oldukça ucuz, fakat parayla elde edilir.
4. Copyright, patent ya da sahiplik yoluyla tüketime açıktır.
5. Bilinen bir kaynağı ya da üreticisi vardır.
6. Standartlaştırılmış, yeniden biçimlendirilmiş ya da çoklaştırılmış olarak gösterime sunulur.
7. Kültürel değerleri ve gelenekleri yeni formüller biçiminde yansıtır.
8. Üreten ile tüketen arasında toplumsal statü farkı vardır.
9. Üreticileri ve sunucuları profesyoneldir.
10. Ürün tüketiciye dönüktür.

Seçkin (Elit) Kültür ve Tanımı

Seçkin Kültür'ün ne olduğunu belirleyebilmek için ilkin «kültür» sözcüğünü açmamız gerekmektedir. «Cultere» İngilizce'de öncelikle, tarlayı sürüp ekime hazırlamak anlamına geliyor. Buna zamanla ekileni büyütme süreci, giderek, benzetme yoluyla da insanların eğitilmesi anlamları eklenmiş. Onsekizinci yüzyılın sonu ile ondokuzuncu yüzyılın ilk yarısında, Endüstri Devrimi'nin etkisiyle dile yeni kavramlar girer, bazı sözcükler yeni anlamlar yüklenirken «culture» de önce insanların zihinsel yetkinliğini, sonra bir toplumun genel olarak zihinsel gelişmelerini belirtir olmuş, arka-

sından sanatları bütünüyle içeren bir anlam edinmiş. En sonra da, yirminci yüz yıla doğru, maddi ve manevi bütün yönleriyle bir topluluğun yaşam biçimi anlamında kullanılmağa başlanmıştır.

«Seçkin» diğer bir ifadeyle «Elit» kültür, toplumdaki egemen sınıfların kültürünü anlatan bir deyimdir. Ancak başka bir görüşe göre, elit kültürü bir sınıf kültürü değildir. Çünkü seçkin aydınlar bir sınıf oluşturmazlar, çeşitli sınıflardan yetişir, kişisel çıkarlarına dayanmayan bir tavırla düşünsel seçimlerine göre şu yada bu sınıftan yana olurlar. Yazarlar, sanatçılar, seçkin aydın nitelikli kişiler gördükleri öğrenimin yüksek bilinç düzeylerinin etkisiyle neredeyse toplumun baskısından kurtulmuş kişilerdir.

Bir görüşe göre «seçkin kültürü» oluşturan normlar, kurumlar ve davranış biçimleri yığınlarca empoze edildiğinde ve yığınlarca benimsendiğinde bir temelsizlik ortaya çıkmaktadır. Çünkü yığınların yaşama biçimi ve bu yaşam biçiminin ürünü olan birikmiş «elit kültür» yapısıyla çakışmaktadır. Ayrıca yaşamın süregitmesine yardımcı olacak, kısaca kültür diye adlandırılan birikmiş yaşam bilgisinin yeniden üretilmesi, empoze edilen bilgiyle olanaklı kılınmaktadır. Seçkin kültürün özelliklerini kısaca sıralarsak konuya daha bir açıklık getirmiş olacağız. Buna göre seçkin kültür de

1. Karmaşık bir biçimi ve beğenilmesinin estetik ölçütleri vardır,
2. Tüketicileri yüksek eğitilmiş kişilerdir, bu yüzden iletilebilir olanağı ancak yapının kendisidir,
3. Ürün çok pahalı ve değerlidir,
4. Mülkiyeti sahipten sahibe geçebilir,
5. Bilinen ve ünlü bir yaratıcısı vardır,
6. Yaratıcısı yetenekli ve beceriklidir. Özgün olarak yaratır,
7. İlk değerlendirilmesi, yine yüksek beğeni sahibi arkadaş grupları ya da eleştirmen topluluğunca yapılır. Bu kültürde ekoller ve küçük sanat toplulukları bu nedenle oluşur,
8. Ürün, bir düşünceyi vurgular. Kültürel ve geleneksel ön yargılardan bağımsızdır. Yenilikçidir,
9. Yaratıcıları profesyoneldir. Çoğu sanatçılarıyla geçinen sanatçılardır,

10. Ürün, yaratıcının yaratım süreciyle oluşturduğu bir düşünsel çaba ve yaratıcılıkla ortaya çıkmıştır ve ancak bu tür bir çabayı gösterenlere dönüktür. Daha sonra ürün, sanat piyasası aracılığıyla yüksek ve zengin tüketiciye dönük olmaya başlayacaktır.

KİTLE KÜLTÜRÜ VE SEÇKİNLER KÜLTÜRÜNÜN GELİŞİMİ

Aydınlanma çağını yaratan üretim ilişkilerinin karmaşık işleyişi, Avrupa toplumlarında okumuşlar kültürünün ikiye ayrılmasını zorunlu kılmıştır. Seçkinlerin (Aristokratların) dışında az okumuşların ve çalışanların oyalanabileceği birtakım düzenlemeler, ilk önce eğlence alanında başlamıştır. Daha sonra da sanat ve sanat benzeri ürünler kitlesel olarak farklılaşıp yaygınlaşmıştır.

Kitle ile seçkin arasındaki fark, gözle görülür biçimde ilk kez Aydınlanma sonrası çağa rastlıyor. Bu iki tabakanın kültürel farklılaşması da «eğlence» ile sanat arasındaki farkın içinde odaklanıyor. Bu çağın düşünürleri arasındaki tartışılan konunun en önemli noktası eğlencenin ahlak derecesidir.

Aristoteles, yurttaşlar ile köleler için yapılan sanatın farklılaşmasını savunurken, genel olarak kültürel ürünlerin iyi nitelikli olanlarının yurttaşlara, daha az nitelikli olanlarının kölelere sunulmasından yanadır. Aristoteles, toplumda değişik sınıfların birbirlerinden farklı kültür tüketiminde bulunduklarını saptamış ve bunu daha da bilinçli bir şekle girmesini önermiştir.

Ortaçağ toplumlarında ise, eski Yunandaki ve günümüzde ki toplumlarda gözlenen bilgi farklılaşmasına dayanan kültürel tüketim kalıplarındaki değişim gözlenmez. Ortaçağ toplumlarında eğlence ve kültürel tüketim, hem derebeyi hem de sefiller için bilgi düzeyinde görülmeeyen farklılık yüzünden aynıydı.

Ayrışmama nedeniyle kitle kültürü üzerinde düşünmek Rönesans sonrasına kaldı. İlk önce, kentlileşen Aristokrasi ve daha sonra da burjuvazi kendine özgü bir sanat yaratmaya başladı. Boş zamanın artması ve bilginin yeniden egemen olması seçkin kültürü yarattı. Folk kültürü değişim gösterdi. Kitle halinde üretime geçilmesiyle bu kültür kitle kültürü niteliğine bürünmeye başladı.

Ortaçağın toplumu, yerini kitlelerin katılımına açık topluma bırakırken, yeni egemen sınıflar hem dünyayı algılayış, hem de yeni

düzenlemeler açısından köktenci bir tutuma sahip oldular. Bu geçiş dönemi hem seçkin ve bilgili insanları, hem de sıradan insanları etkiliyordu.

Yeni düzen, çalışanları daha çok çalıştırmayı, dinlenenleri de daha çok dinlendirmeyi amaçlayan bir dizgeye sahipti. Bu ortamda kentle geleneksel eğlencelerin dışında yeni tür eğlence biçimleri oluşmaya başlamıştı. Özellikle tiyatronun yaygınlaşmasıyla, sahne gösterileri ikiye ayrıldı. Seçkin sanat yapan kumpanyalarla, avam takımına seslenen kumpanyalar.

Rönesans ile birlikte, sanat ve kitlesellik arasındaki ayrım gitgide hızlandı. Bu süreçte iki eğilim gözleniyordu. Hem yüksek sanat ürünleri popüler hale getirilip yaygınlaştırılıyor hem de özel popüler ürünler yaratılıyordu.

Tarihsel olarak popülerlik olgusu kentleşme kavramı ile eşanlamlıdır. Hangi dönemde kent varsa, o dönemde de yaygın kültür olarak folk geleneğinin dışında bir popüler kültür (kitle kültürü) doğmuştur.

16. Yüzyıl sonrası da Avrupa hızla kentleşen bir süreç içine girmiştir.

KİTLE KÜLTÜRÜNÜN TÜRKİYE'DEKİ DURUMU

Batılılaşma, Türk toplumunun sanayileşme sürecine girdikten sonra ağırlığı duyulan bir toplumsal mücadelesi olmuştur. Başka bir deyişle batılılaşma, batı kültürünü oluşturan teknoloji sistemleriyle düşünce ve değer sistemleri Cumhuriyet Türkiye'sinde sanayileşme ve burjuvalaşma başladıktan sonra sağlam temellere oturabilmiştir.

Cumhuriyet rejimi ile beraber Türk toplumu feodal yapıdan kurtularak kapitalistleşme süreci içine girmiştir. İttihat ve Terakki döneminde başlayan devlet eliyle burjuva yaratmak politikası, Cumhuriyet döneminde de sürdürülmüş ve zamanla günümüzün kentlerinde ticaret ve endüstriye dayalı olarak yaşayan kesimler oluşturulmuştur.

Başka bir deyişle Cumhuriyet'ten sonra Türk düşün anları uzun bir süre Atatürk'ün çağdaş uygarlık düzeyi olarak nitelediği, Batılılaşma ve Batıcı dünya görüşünün egemenliği altında kaldı.

Cumhuriyet ideolojisi, düşün alanında, kültürün laikleştirilmesi diye tanımlanabilecek pozitivist düşüncenin, çok kesin ve ödünsüz bir uygulaması sayılabilir. Bu yüzden de Cumhuriyet ideolojisinin karşı karşıya kaldığı ilk önemli sorun, Türk kültüründe dinsel olanla ulusal olanı, bu aşırı pozitivist görüşe uygun olarak birbirinden ayırmaya çalışmak olmuştur.

Geniş kitleler olarak 1950'lerden beri kırsal kesim ile kentsel kesimin nüfusunun oranları değişmiştir. Dışa bağımlı bir sanayi toplumuna dönüşme başlamıştır. Gazetelerin baskı teknikleri, dağıtımı vs. yöntemleri değişmiştir. Radyonun, televizyonun hayata daha çok girmesi, plak sanayi ve diğer yan ürünlerin artması, eğlence sanayinin etkinlik kazanması, kumarın uyuşturucuların, magazinlerin ve televizyondaki gösterimlerin etkisi ile toplumsal bir serbestliğe kavuşturulması ve normalize edilmesi ile ortaya yepyeni bir kültür yapısı çıkarmıştır.

Büyük kentlerden başlamak üzere, kentlerde büyük mağazalar, taksitli satışlar görülmeye başlamıştır. Ev eşyalarının yapımında da bir ölçüde fabrikasyona geçilmiştir. Giderek toplumun en kalabalık sınıfı olmaya başlayan alt orta sınıf, bir yandan yaşam sıkıntısı çekerken bir yandan da tüketime çarpık bir şekilde yönelmiştir.

Kentlerdeki hareketlilik insanları köylerinden koparmış, köyünde yetinemeyenler umutla şehirlere göçmeye başlamışlardır. Köyünde kendini anlatan türküleri dinlerken şehir de bu türkülerini ve diğer alışkanlıklarını sürdürememiş, ancak bu sefer şehirdaki yaşantıya da yabancı kalmanın getirdiği çıkmazla giderek kendine özgü yeni bir müziğin oluşumuna destek vermiştir.

1960'lara gelinceye değin görülen değişimler, bütünüyle yönetici bürokratlar ya da Cumhuriyet seçkinlerinin tercihleridir. Kültür alanına da yönetici bürokratların getirdiği birleşim girişimleri, tarihsel ve toplumsal oluşumları bütünüyle gözönüne almayan kuramsal temellerden yoksun ekletik girişimlerdir.

Kitle iletişim araçlarının artması, kendi endüstrilerinin doğması, bu araçların birer kâr aracı durumuna gelmesiyle kitle kültürü ortaya çıkmıştır. Kitle kültürü ile toplumda belirsiz kalıplar oluşmuştur. Kitle iletişim araçlarının verdikleriyle bu kitlenin istekleri çakışmış ve bu iletişim araçları kendi pazarlarını yaratmışlardır. Daha sonra bu pazarın isteklerine karşılık vermek durumun-

da olmanın mücadelesi ile de daha fazla ve daha güçlü bir yoz kültür üretme çabası başlamıştır.

Türk kitle kültürünün yoz örneği olarak sürekli ortaya getirilen «Arabesk müzik» olayı gelişiminde kısaca şu şekilde olmuştur. «1950'li yıllardan sonra köyden kente göçeden insanların beraberlerinde taşıdıkları kültür, şehir kültürüyle çakışınca ortaya bir gecekondü kültürü, çıkmıştır. Buna bir de batı müziğini yaymaya çalışan ulusal kültür politikasının yetersizliği eklenince, gecekondü kültürü kendileri gibi tam anlamıyla köylü ya da kentli olmayan hiçbirine benzemeyen bir müzik türü çıkarmıştır. Yeni toplumun ihtiyacı bu müziği sürekli kılmış, bunda polis radyosunun da katkıları olmuştur. Bir takım kelime oyunlarına simgelere ve sloganlara yer vererek halkın günlük yaşamındaki sıkıntılarını isyan etme duygusunu sömüren yoz bir müzik türü olarak kendi kendini yaratmıştır»

Türk toplumunda yoz biçimde gelişen «Arabesk müzik» kitle kültürünün toplumun bir bölümüne yansıyan çarpıklıklardan belki de biridir fakat toplumsal yaşamdan, şehirleşmeye, ulaşımdan, eğitime değin Türk toplumu hızlı kentleşmenin faturasını her alandaki «Arabesk tutumu ve genel yapısı» ile yaşamaktadır.

KİTLE KÜLTÜRÜNÜN İÇERİK YÖNÜNDEN KALİTESİ NASIL SAĞLANABİLİR?

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Kemalist Devrimlerin doğası gereği, Osmanlı İmparatorluğu'na ve onun kültürel mirasına tepki duyulmaktadır. Her alanda yeni arayışlar ve yönelimler başlatılmıştır. Genç Cumhuriyet'in müzikçileri de her alanda başlatılan Halkçılık ilkesi gereğince o güne kadar kültürel odaklaşmanın egemen merkezi olan imparatorluğun başkenti İstanbul dışına yönelmişlerdir. Ancak bu aydın müzik adamları batı müziği ile anadolu müziği arasında kalmışlardır.

Devletin müzik politikası batılılaşmaya yönelik olduğundan ve başarılı kişiler devlet eliyle yurt dışında eğitime gönderildiğinden yüzyılların birikimi olan kültürel değerler ile yerleştirilmek ve uygulamak istenen batı kültürü tam bir «kaos» ortamı yaratmıştır. Böylece ağırlığını müzik alanında duyuran yozlaşma başlamıştır.

Şimdi sorun kitle kültürünün içerik yönünden kalitesini artırmak ve yozlaşmaktan kurtarmak için neler yapılabilir sorusunu sormaya gelmiştir.

Şüphesiz bu konuda devlete ve birçok kuruluşa görev düşmektedir. Kültürün zaten yaygınlık kazanmadığı ve belirli çevrelerde sınırlı kaldığı bir toplumda devletin ilgili kültür kuruluşları üzerlerine düşeni zaman geçirmeden hızla yapmalıdırlar.

Devletin kültür politikasından yoksun bulunması, Türkiye'de kültür alınının en önde gelen sorunudur. Politikanın belirsizliği her hükümet değişikliği ile beraber kültürel girişimlerin de değişiklikler göstermesine neden olmaktadır.

Türkiye'de yoğun bir kültür birikimi olmasına karşın bu birikimin toplumun malı olması önlenmiştir. Kültür daha çok bu alan ile gönüllü olarak uğraşan aydınların sanatçıların ve sanatseverlerin tekelinde kalmıştır. Kültür alanında devletçe fazla birşey yapılmamıştır.

Bilindiği gibi kültür çokluğu içinde bulunan Türkiye ve Türk toplumu bunu en fazla müzik alanında yaşamaktadır. Yüzyıllardır süregelen Türk klasik müziği ve Türk halk müziği gelişerek sürerken, Cumhuriyet yönetimi ile beraber batı müziği de Türkiye'ye girmiştir. Konservatuarlar kurulmuş, senfoni orkestraları oluşturulmuş, konser salonları açılmış ve büyük şehirlerde klasik batı müziği ile ilgilenen bir elit tabaka kendiliğinden oluşmuştur. Ne var ki, batı müziği ile ilgili olarak yapılan tüm girişimler bu müziği halka indirememiştir.

Bugünün Türkiye'sinde müzik alanına bakıldığı zaman birbiriyle çelişkili kültür farklılaşmalarını yaşayan bir toplum yapısının tüm özellikleri kolayca görülebilir.

Müzik dünyasındaki başıboşluk ülkemizde son yıllarda yeni bir müzik dalgasının yaygınlık kazanmasına neden olmuş, arabesk müzik ülkemizde ön plana çıkmıştır.

Bilinçli bir müzik politikasının izlenmemesi bilinçsiz bir akımın yaygınlık yazanmasını gündeme getirmiştir.

Müzik çıkmazından kurtulabilmek uzun dönemli bir stratejiyi gerekli kılmaktadır. Müzik eğitiminin her aşamada yaygınlaştırılması ve bilinçli bir toplum yaratılması çok yararlı olacaktır. Konservatuarların yanı sıra çeşitli kurumlar, fakülteler ve enstitülerin kurulması ve buralarda geniş ölçülerde derleme, araştırma, geliştirme çalışmalarının yapılması gerekir.

Türkiye'nin kültürel kargaşalığının başlıca nedeni kültürel üretiminde gerçek bir özerkliğe izin verilmemiş olması, aşağıdan gelen etkilerin bastırılarak yukarıdan aşağı bazı biçimlerin empoze edilmesidir. Böylece geniş kitleler kendilerine yabancı gelen bu kültüre sırt çevirmiştir. Bu nedenle kendi kültürlerini yaratmaya başlamışlardır.

Kültür sadece kendi içinde ve kendi dinamiğiyle değişmez, bu alanda devletin ve resmi makamların üzerine düşen görevler olduğu kadar, Sanat kurumu gibi kamu yararına olan fakat bağımsız çalışan kuruluşlara da başka görevler düşmektedir.

- Eğitim sisteminin değiştirilmesiyle,
- TRT ve radyolardaki yayınların içeriklerinin değiştirilmesiyle,
- Uzun vadeli ve iyi hazırlanmış kültür politikasıyla,
- Diğer kitle iletişim araçlarıyla
- Gönüllü çalışan kuruluşlara destek sağlanmasıyla, kültürünü yozlaştırmaktan kurtarabilir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- AZİZ, Aysel. **Toplumsallaşma ve Kitleli İletişim**, Ankara Üniversitesi BYYO Yay. No: 2, Ankara: 1982.
- AZİZ, Aysel. «Radyo ve Televizyon İzleyici Araştırmaları», **Yıllık**, Ankara Üniversitesi SBF-BYYO 1974-1976 Ank: 1977.
- KONGAR, Emre. **Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği**, Remzi Kitabevi, İstanbul: 1985.
- ÖZKÖK, Ertuğrul. **İletişim Kuramları Açısından Kitlelerin Çözülüşü**, Tan Yayınları No: 30, Düşünce Dizisi: 5 Ankara: 1985.
- SENCER, Yakut. **Türkiye'de Kentleşme** Kültür Bakanlığı Yay, No: 345, Bilim Dizisi: 112 Ankara: 1979.
- ŞENYAPILI, Önder. **Toplum ve İletişim**, Ankara: 1981.
- ÇEÇEN, Anıl. **Kültür ve Politika**, Hil Yayın, İstanbul: 1984.
- ONARAN, Alim Şerif. «Kitle Kültürü Seçilmiş ve makaleler ve Türkçe Metinler» (İst. Üniversitesi BYYO Doktora 1987-1988 Dönemi yayınlanmamış ders notları)

- OSKAY, Ünsal. **Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri**. Ank. Üniversitesi, SBF Yayınları No: 495, Ankara: 1982.
- OSKAY, Ünsal. «Popüler Kültürün Toplumsal Ortamı İdeolojik İşlevleri Üzerine» **Yıllık Ank. Ün. SBF/BYYO**, 1977-1978.